

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2021-09-23

Ärendenummer:
NV-05180-21

Näringsdepartementet
n.remissvar@regeringskansliet.se

Naturvårdsverkets yttrande över promemorian Förbud mot prospektering och nyexploatering av kol, olja och fossilgas, Ds 2021:20. (N2021/01832)

Sammanfattning

Naturvårdsverket tillstyrker förslagen i promemorian om att ändra i miljöbalken samt minerallagen. Förslagen bedöms bidra positivt till miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan.

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

Naturvårdsverket tillstyrker promemorians förslag om ändring i miljöbalken respektive minerallagen utifrån de skäl som redovisas nedan.

Positiva konsekvenser av förslaget

Naturvårdsverket anser att förslaget medför positiva konsekvenser för miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan. I första hand förväntar sig Naturvårdsverket effekten att Sverige genom detta förbud blir ett exempel för andra länder att ta efter. Regeringen har i den klimatpolitiska handlingsplanen (Prop. 2019/20:65) angett att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland. En viktig roll för Sverige i det europeiska och globala klimatarbetet är att driva på för en snabbare omställning till fossilfrihet. Genom att Sverige tar ledningen i klimatomställningen stärks också vår röst och trovärdighet internationellt och vår möjlighet att driva på i de internationella klimatförhandlingarna.

4.1 Ett förbud mot utvinning av stenkol, brunkol, råolja, skifferolja och naturgas införs i miljöbalken

Hanteringen av lösgjord stenkol, brunkol, råolja, skifferolja och naturgas som avfall

Det framgår av promemorian att den föreslagna ändringen i 5 kap. 6 § minerallagen medför att stenkol, brunkol, råolja, skifferolja eller naturgas som lösgjorts för att ge åtkomst till andra mineral, som utgångspunkt kommer att utgöra avfall. Dessa mineral ska då hanteras enligt bestämmelserna i förordningen (2013:319) om utvinningsavfall. Samtidigt framgår av

författningskommentarerna till de föreslagna ändringarna i miljöbalken att dessa bestämmelser även medför förbud mot att återvinna stenkol, brunkol eller skifferolja respektive råolja, skifferolja och naturgas ur restprodukter från gruvverksamhet respektive från tidigare utvinning (se s. 64 och 65).

Naturvårdsverket anser att det är bristfälligt belyst och oklart hur hanteringen av dessa avfall förhåller sig till hushållningsprincipen och avfallshierarkin särskilt när det gäller råolja, skifferolja och naturgas. Det behöver förtydligas vad som är ett lämpligt sätt att bortskaffa dessa avfall med minsta klimatpåverkan. Det behöver även förtydligas hur kravet på att främja den återvinning av avfallet som är lämplig ur miljösynpunkt, 22 § förordningen (2013:319) om utvinningsavfall, ska tillämpas för dessa avfall.

Kraven på lämplighet vid undersökning av förekomst av olja och gas

Naturvårdsverket anser att miljö- och säkerhetskONSEKVENSerna behöver belysas bättre när kravet på lämpligheten hos utföraren tas bort för de undersökningar av förekomsten av olja och gas som fortfarande kan genomföras.

I och med att stenkol, olja och gasformiga kolväten enligt förslagen i promemorian inte längre ska utgöra koncessionsmineral enligt minerallagen kommer det inte heller vara möjligt att få undersökningstillstånd enligt minerallagen för dessa mineral. De kommer att betraktas som markägarmineral. I motiveringen till förslaget anges att ändringen inte medför att det råder förbud mot att undersöka förekomst av stenkol, olja och gasformiga kolväten under samma villkor som för markägarmineral (se s. 40).

Med de föreslagna följdändringarna, efter borttagningen av dessa mineral som koncessionsmineral, försvinner bestämmelsen om att den som vill bedriva undersökning beträffande olja och gasformiga kolväten ska visa att han eller hon är lämplig att bedriva sådan undersökning (2 kap. 2 § minerallagen). Den som vill göra undersökningarna måste, enligt nuvarande bestämmelser, visa att de säkerhetskrav som måste uppställas vid denna typ av undersökningar är uppfyllda (se s. 28). Även bestämmelsen om att fastighetsägaren behöver ha undersökningstillstånd för att bedriva undersökningsarbete avseende olja och gasformiga kolväten tas bort (3 kap. 2 § minerallagen) som en följdändring.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Björn Risinger efter föredragning av tillförordnadavdelningschefen Gunilla Sallhed.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit handläggarna Tea Alopaeus, Ann-Marie Fällman och Erik Stigell.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Björn Risinger

Gunilla Sallhed

Kopia till:
linn.hamstad@regeringskansliet.se
m.registrator@regeringskansliet.se